

EKONOMİ POLİTİK

IMF'yi Beklerken

Erinç Yeldan, 27 Mayıs 2009

Finans sermayesinin temsilcileri bugünlerde yoğun olarak “küresel krizde dibi gördük, toparlanma başladı” şeklinde bir söylem geliştirmekte. Ne var ki, iktisat yazınında bugüne kadar hiç kullanılmamış olan bir takım “yeni” göstergeler tanımlayarak, umut tazelemeye ve bir coşku ivmesi yaratmaya çalışan bu tür medyatik savlar ulusal ekonominin somut, reel gerçeklerine çarptıkça sabırsızlanıyor. Türkiye ekonomisinin küresel krizi doğrudan doğruya bir **reel sektör krizi** olarak, yaygın işsizlik, sanayide çöküş ve yatırım kapasitesinin hızla daralması biçiminde yaşaması gerçeği karşısında, finans dünyasının “*kendin söyle, kendin inan*” dünyasına dayalı sanal değerler sistemi bir türlü arzulanan “coşku fırtınasını” yaratamıyor.

Finans burjuvazisinin inanç sistemi reel dünyanın gerçekleriyle bir türlü örtüşmedikçe yaşanan gergin çıkmaz, sabırsızlıkla “*IMF ile anlaşma yapılınsın*” sloganlarının şiddetlenmesine yol açmakta. Mevcut krizin yapısal nedenlerini görmezden gelen ve Türkiye'nin mevcut krizden etkilenme derecesinin benzer ülkelerle karşılaştırıldığında çok daha şiddetli olduğunu bir türlü algılayamayan yerli sermaye, kurtuluş reçetesinin IMF'den geçtiğine kendisini koşullandırmakta. “*IMF ile anlaşılınsın*” söylemi artık bir “iktisadi öneri” ya da “siyasi talep” sınırlarını çoktan aşmış, doğrudan doğruya neoliberalizmin faşizan bir koşullandırmasına dönüştürülmüş durumda. IMF-dışı bir istikrar reçetesinin olamayacağını; olmaması gerektiğini; hatta böyle bir şeyin düşünülmesinin dahi mümkün olamayacağını savunan neoliberal düşüncü, iktisat bilimi üzerindeki tahakkümünü baskıcı ve koşullandırıcı bir biçimde yaygınlaştırma çabası içerisinde.

Bu köşede Türkiye ekonomisindeki istikrarsız ve kırılgan yapının özellikle 1998 sonrasında harfiyen uygulamaya konulan “*IMF Yakın İzleme Anlaşmasının*” eseri olduğu defalarca vurgulandı. Kısaca özetleyelim: IMF tarafından gerek ülkemize, gerekse benzer kalkınmakta olan ülkelere telkin edilen programın özünde “enflasyonla mücadele etmek” söylemi altında söz konusu ülkelerin birer yüksek faiz ve ucuz döviz pazarına dönüştürülmesi yatmaktadır. “Yüksek faiz” yerel ve uluslararası finans sermayesine sunulan rantların ana kaynağını oluşturmakta; “ucuz döviz kuru” rejimi ise söz konusu ülkelerin ulusal sanayilerini tahrip ederek, ithalat bağımlılığını arttırmaktadır. Sonuçta yaşanan yüksek dış ticaret açıkları dış borçlanma ile karşılanmakta; bu da uluslararası finans sermayesinin spekülasyon oyunlarıyla şişkinleşmesinde aracı rol oynamaktadır.

Yerel burjuvazinin IMF ile işbirliğine giderek ülkemizde uygulanmasını koşullandırdığı politikalar neticesinde Türkiye, yüksek reel faizin cezbediği sıcak para akımlarının olası kıldığı ucuz döviz kaynakları aracılığıyla bir ucuz ithalat merkezine dönüştürülmüştür. Bu arada, kaçınılmaz olarak genişleyen dış ticaret açığının finansman gereksinimi, bir yandan da Türk Lirası bazında yüksek kredi faizlerinden kaçmak isteyen şirketlerin ucuz dövizli krediler araması sonucunda Türkiye'nin dış borçlanması hızla arttırılmıştır.

IMF güdümünde sürdürülen neoliberal piyasa köktenciliği bir yandan “*işgücü piyasalarının esnekleştirilmesi*” adı altında emeğin kazanımlarının sınırlandırılmasını gözetirken, emeğin ulusal gelirden aldığı payın azaltılması yoluyla sermaye birikiminin önünü açmaya

çalışmaktaydı. Söz konusu program bir yandan da “özelleştirme” söylemleri ile kamu kesiminin stratejik nitelikli varlıklarının yerli ve yabancı sermaye kesimlerine aktarılmasını yönlendirmekte ve devletin ekonomiye müdahale olanaklarını olabildiğince kısıtlayarak, eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerini piyasalaştırmakta ve sermayeye yeni ticari mallar yaratmaktaydı.

Türkiye bugün yüksek işsizlik oranları, çöken ulusal sanayi yapısı ve yüksek dış borç yükü ile mevcut küresel krizden en şiddetli etkilenen ekonomiler arasında sayılmakta ise, bunun nedeni doğrudan doğruya 1998’den bu yana uygulanmakta olan IMF Programlarında aranmalıdır.

Türkiye’nin IMF’nin piyasa köktenciliği ve “serbest” piyasa fetişleriyle süslediği hayali kapitalizm modellerine yeniden laboratuvar malzemesi olunmasının önüne geçmeliyiz. *“IMF ile anlaşma yapılsın; yoksa Türkiye küresel kriz sonrası toparlanma sürecinden mahrum olacaktır şantajına boyun eğilmemelidir.*

Korkut Boratav hocanın yakın geçmişteki yazılarında ve konuşmalarında ısrarla dile getirdiği bir uyarıyı Cumhuriyet okurlarıyla paylaşarak bu yazıyı sonlandırmak istiyorum: *“Adım adım, cesaretle, aykırı düşünmek zorundayız; inatla ve ısrarla...”*